

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

PREVENIREA ȘI COMBATEREA EVACUĂRILOR FORȚATE – INSTRUMENT AL ELIMINĂRII MARGINALIZĂRII SOCIALE

Document elaborat în contextul campaniei Amnesty International
pentru oprirea evacuărilor forțate în România

Cluj-Napoca, 12.10.2013.

În atenția

Prim-ministrului României

Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice

Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Ministerului Fondurilor Europene

Agenției Naționale pentru Romi

Document elaborat de:
Prof. univ. dr. Enikő Vincze

I. Argument

În contextul înrăutățirii situației locative și a accesului la locuințe adecvate a categoriilor sociale marginalizate de-a lungul anilor 2000, cu deosebire ale celor care trăiesc în zone rurale sau urbane defavorizate, caracterizate de deprivări și stigmatizări multiple,¹

În condițiile în care mai ales din a doua jumătate a anilor 2000 în tot mai multe orașe din țară, în numele unor proiecte de regenerare urbană, autoritățile locale recurg la niște metode de eliminare a „pungilor de sărăcie” prin demolări și relocări ale populației în zone marginale, poluate și segregate, care reproduc și agravează marginalizarea socio-teritorială a celor afectați,²

În momentul în care Strategia Europa 2020 definește dezvoltarea incluzivă drept una dintre cele trei mari direcții strategice ale creșterii pe lângă realizarea unei creșteri inteligente și durabile,³

În perioada procesului de pregătire a noii perioade programatice a Fondurilor Europene, proces marcat de recomandările Comisiei Europene cu privire la utilizarea încrucișată a mai multor tipuri de fonduri în scopul promovării unor planuri integrate în care locuințele sociale sunt însoțite în special de intervenții în domeniul educației, sănătății și ocupării forței de muncă, precum și cu privire la interdicția de a utiliza fondurile europene pentru acțiuni care contribuie la orice formă de segregare și discriminare,⁴

În momentul în care Ministerul Fondurilor Europene recunoaște că planurile de dezvoltare dedicate comunităților sărace din diverse zone urbane și rurale trebuie să includă investiții pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit (prin activități de construcție/ reabilitare) și a infrastructurii sociale, precum și măsuri de încurajare a ocupării forței de muncă, dar și activități pentru dezvoltarea integrată a comunității,⁵

---

¹ Precum ni se relevă din date EUROSTAT, sau prin analize precum *Study on Housing Exclusion: Welfare Policies, Housing Provisions and Labor Markets*, European Commission, 2010; Monica Constantinescu, Mariana Dan: *Locuințele sociale în România – o analiză de ansamblu*, Calitatea Vieții, XVI, nr. 1–2, 2005, pp. 1-15; *Diagnoza locuirii: lipsa unei locuințe și locuirea în condiții precare*, ICCV și INS, 2004; Dumitru Sandu: *Social Disparities in the Regional Development and Policies of Romania*, International Review of Social Research, February 2011, 1-30; *Roma Social Mapping*, World Bank, 2005; *Study on diagnostics and policy advice for supporting Roma inclusion in Romania*, World Bank, 2005.

² Procese investigate spre exemplu de către Fundația Desire în 25 de localități din România prin cercetarea contextuală *Faces and Causes of Roma Marginalization: Tools and methods for evaluation and data collection*, (inițiativă comună derulată în trei țări a United Nations Development Program, Open Society Foundation's Roma Initiatives Office, the Making the Most of EU Funds for Roma Inclusion program, Center for Policy Studies at Central European University); sau de cercetarea derulată în cinci orașe din România în cadrul proiectului *Spațializarea și rasializarea excluziunii sociale. Formarea socială și culturală a 'ghetourilor țigănești' în România în context European* derulat între 2011-2014; sau de documentarea făcută de Amnesty International și de European Roma Rights Centre asupra cazurilor de evacuare și relocare în orașele Miercurea Ciuc, Cluj-Napoca, Baia Mare, Piatra Neamț, și mai recent în Eforie Sud.

³ Strategia Europa 2020.

⁴ *Document de lucru al serviciilor Comisiei. Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime*, martie 2012.

⁵ *Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020*. Primul proiect, octombrie 2013.

Este nevoie ca Guvernul României să promoveze în:

- Planul Național de Dezvoltare a României pentru perioada următoare,
- Strategia Națională pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei (2014-2020),
- Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020,
- Acordul de Parteneriat între România și Uniunea Europeană pentru perioada de programare 2014-2020,
- Legea locuințelor,
- Legea privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale,
- Legea administrației publice locale,

măsuri și reglementări specifice pentru **prevenirea și combaterea evacuărilor forțate, ca instrument al diminuării marginalizării sociale și asigurării drepturilor locative ca drepturi sociale fundamentale.**

Față de această provocare, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, împreună cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice:

- pot promova **interzicerea evacuărilor forțate în legislația României, și tragerea la răspundere a celor care violează drepturile celor afectați,**
- pot promova **îmbunătățirea prevederilor legislative** din domeniu prin definirea unor **măsuri care sprijină accesarea locuințelor sociale adecvate de către categoriile sociale cele mai vulnerabile, expuse cel mai puternic riscului evacuărilor forțate;**
- pot să inițieze la nivel național un **model de colaborare între sectorul locativ și sectorul social,** atât din punctul de vedere al mecanismelor instituționale, cât și din punctul de vedere al conținutului măsurilor inter-sectoriale, socio-locative;
- în locul celebrării unor pretinse sau reale „bune practici” legate de viața efemeră a unor proiecte, pot să instituie **practici sistemice în vederea asigurării incluziunii sociale prin măsuri locative** garantate de guvernarea centrală în colaborare cu administrația publică județeană și locală;
- pot să stimuleze **modelul unei dezvoltări coezive și incluzive ca un cadru adecvat al politicilor locative** care nu neglijează teritoriile, persoane și grupuri din punctul de vedere al investițiilor în infrastructura teritorială, locativă și socială, și care astfel poate corecta inegalitățile produse de piață;
- pot să sprijine implementarea modelului de dezvoltare coezivă și incluzivă **la nivelul administrației locale,** care nu recurge la practica evacuărilor forțate deoarece are **capacitatea să asigure atât accesul la locuințe adecvate a persoanelor și grupurilor expuse riscului excluziunii locative, cât și serviciile adiacente care întăresc capitalul financiar, social și simbolic al acestora;**
- pot coordona **implementarea programelor de dezvoltare la nivel local adresate comunităților marginalizate de romi din zone defavorizate.**

La rândul său, Ministerul Fondurilor Europene va putea să gestioneze **absorbția fondurilor UE în vederea satisfacerii nevoilor de dezvoltare și practici sistemice** amintite mai sus. Astfel el va putea contribui la prevenirea marginalizării sociale printre altele prin **crearea unor condiții care nu mai fac posibile evacuările forțate, și/sau prin capacitatea autorităților și a comunităților locale de a elimina aceste practici.**

II. Recomandări

cu privire la inițiative comune ale *Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, și Ministerului Fondurilor Europene* în domeniul social-locativ, în vederea:⁶

- asigurării accesului categoriilor marginalizate la locuințe adecvate în zone nesegregate, și corelarea măsurilor locative pentru combaterea excluziunii sociale (de exemplu subvenționare de chirii, microcredite avantajoase pentru locuințe) cu măsuri de incluziune socială activă în domeniul ocupării și accesului la servicii publice de calitate;
- dezvoltării fondului locativ public ca mijloc pentru crearea locurilor de muncă și creștere economică, și promovarea angajării persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile în programul național de construire de locuințe sociale;
- protecției sociale a persoanelor și grupurilor vulnerabile în fața riscului excluziunii locative, printr-un set de măsuri de servicii integrate;
- promovării și susținerii financiare pe plan local a utilizării politicilor locative ca instrumente ale incluziunii sociale, respectiv a aplicării principiului incluziunii sociale în domeniul locativ.

a. Recomandări privind eliminarea practicilor de evacuare forțată:

- prevenirea și combaterea evacuării forțate prin măsuri legislative ca fenomen care produce și agravează marginalizarea socio-teritorială a grupurilor vulnerabile, precum romii;
- interzicerea practicilor de evacuare forțată în cazul proiectelor de “regenerare urbană”, astfel încât, dacă este nevoie de așa ceva, relocarea populației afectate să se întâmple din timp, cu consultarea și protecția adecvată a acesteia, eventual în sistemul de distribuire a locuințelor sociale în cartiere integrate, prin acte compensatorii (de exemplu prin acordare de punctaj suplimentar datorită căruia persoanele respective se califică în cursa pentru locuințe sociale în anul evacuării, și, după caz, prin asigurarea unor locuințe de tranzit adecvate continuării normale a vieții), sau prin alte proceduri;

---

⁶ Vezi de exemplu: EUROCITIES Statement on the role of publicly supported housing in the European Union, 2011: “*The housing sector is crucial to both economic growth and social inclusion in Europe’s cities. It facilitates social cohesion, urban regeneration and job creation. Supporting affordable housing and housing of higher quality also expands opportunities for social and economic mobility. Public support plays a role in optimizing supply in the housing market*”; sau *Guidelines on social housing. Principles and Examples*, United Nations, 2006: *The gap between income and housing prices has continued to widen across the region, making housing less affordable. At the same time, many countries have seen both a decline in the role of the state in the housing sector and a growing reliance on market forces to satisfy housing demand. Consequently, the housing needs of the poor and vulnerable are often inadequately addressed. The availability of affordable housing, however, is crucial for individuals’ well-being and for ensuring a socially cohesive society. It is also an important factor in economic productivity: affordable housing is a prerequisite for labour mobility and an essential part of the creation of an environmental policy conducive to the development of enterprise and job creation.*

- legalizarea așezămintelor informale și îmbunătățirea condițiilor de trai de acolo (locuințe, infrastructură, acces la servicii publice), ca modalitate de evitare a evacuărilor forțate și a transformării locatarilor în persoane fără adăpost, și, dacă este de dorit și posibil, completarea acestor proceduri cu măsuri prin care locațiile respective devin vecinătăți mixte și respectabile din punct de vedere social;
- prevenirea evacuărilor forțate pe motiv de neplată a chiriei și utilităților, printr-un sistem integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor expuse riscului evacuării.

b. Recomandări privind asigurarea unor locuințe accesibile și adecvate categoriilor marginalizate:

- asigurarea drepturilor locative tuturor cetățenilor ca drept social-economic fundamental printr-un program național amplu de construire de locuințe sociale care corespund standardelor naționale și internaționale de locuire, precum și prin promovarea unor măsuri afirmative care facilitează accesul persoanelor din grupuri vulnerabile la aceste locuințe sociale din vecinătăți mixte;
- atragerea fondurilor europene în vederea finanțării programului național de construire de locuințe sociale pentru persoane aparținând unor grupuri marginalizate (cu venituri reduse sau fără venituri) și comunități marginalizate (plasate în teritorii dezavantajate), acest program fiind, după caz, completat de măsuri de desegregare teritorială;
- evitarea creării unor cartiere întregi de locuințe sociale dedicate în exclusivitate grupurilor vulnerabile (cu școli, unități de petrecerea timpului liber etc. proprii), care sunt expuse riscului stigmatizării și segregării sociale, și astfel reproduc și agravează marginalizarea socială;
- program național amplu de regenerarea a clădirilor din patrimoniul public în rețeaua cărora se pot distribui echitabil, în rândurile diferitelor categorii sociale, apartamente cu chirie subvenționate în funcție de situația socio-economică a chiriașilor;
- susținerea unor parteneriate public-privat în domeniul construcțiilor de locuințe în vederea preluării unui anumit procent din apartamentele construite de firme private în sistemul de locuințe publice, construcțiile fiind susținute de administrațiile locale prin concesionare de terenuri, dezvoltarea infrastructurii în zonă și alte facilități acordate firmelor;
- capacitarea, printr-un sistem integrat de servicii socio-educative, socio-ocupationale și medicale, a chiriașilor aparținând unor grupuri vulnerabile în vederea asigurării continue a drepturilor lor locative.